

IV. ХИЗМАТЛАР

Хизматлар соҳасини ривожлантириш ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини шакллантиришнинг энг муҳим шартларидан бири ҳисобланади. Бугунги кунда мамлакатимизда олиб борилаётган бозор ислохотлари жамиятни ривожлантиришнинг энг муҳим ижтимоий-иқтисодий вазифаларини ҳал қилишда хизмат кўрсатиш соҳасининг ролини оширишга катта таъсир кўрсатади. Хизматларнинг хилма-хиллиги аҳолининг катта қисмини ҳаёт сифатини ва фаровонлигини яхшилаш имконини беради.

Иқтисодий фаолият турлари бўйича ишлаб чиқарилган (кўрсатилган) бозор хизматларининг ҳажми

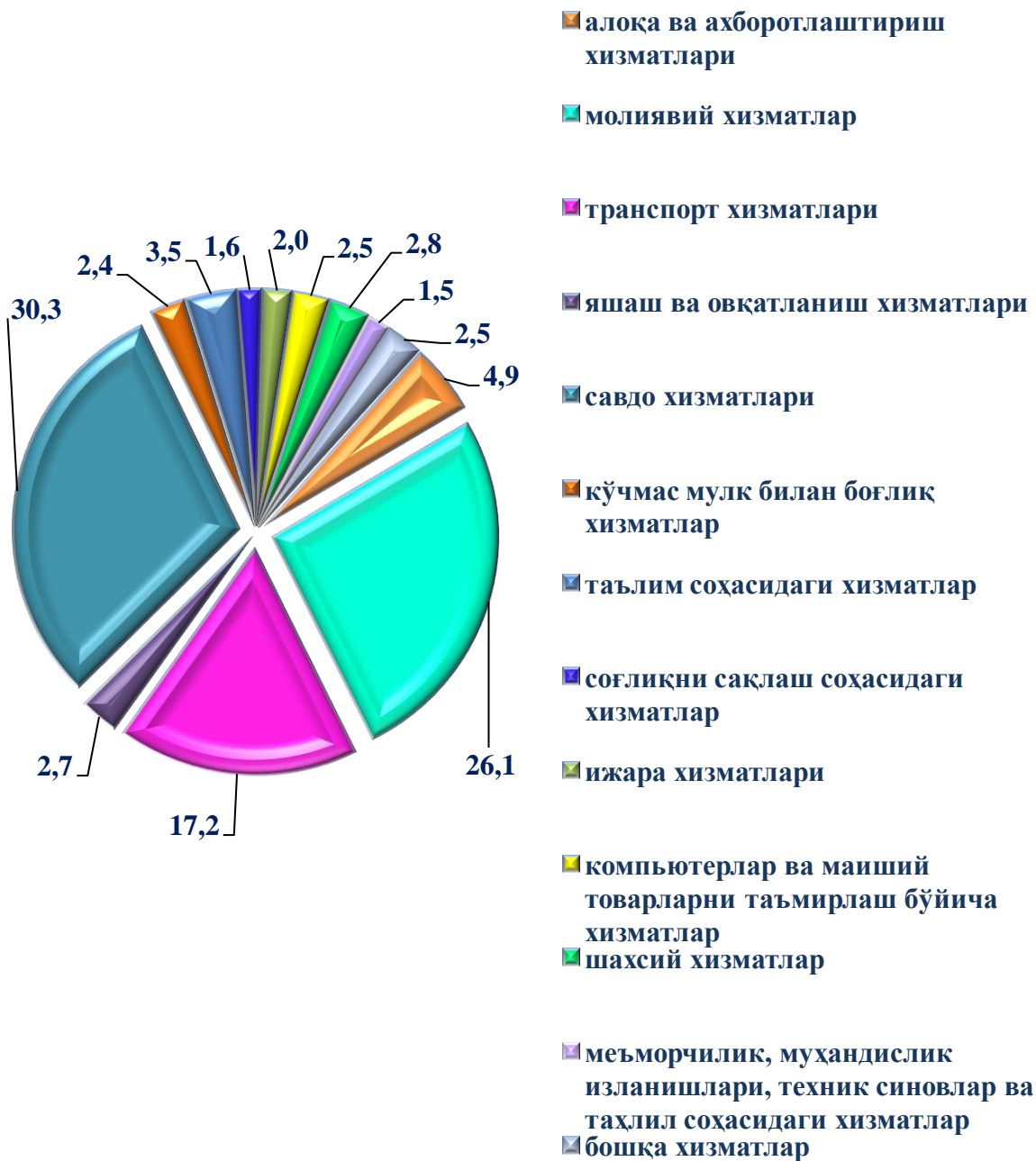
	<i>Миқдори, (млрд.сўм)</i>	<i>Ўсиш суръати, фоиз</i>	<i>Жамига нисбатан фоизда</i>
Хизматлар – жами	3 518,5	102,9	100,0
<i>шу жумладан асосий турлари бўйича:</i>			
алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари	171,4	114,7	4,9
молиявий хизматлар	916,9	134,6	26,1
транспорт хизматлари	603,9	108,0	17,2
шу жумладан: автотранспорт хизматлари	591,0	106,8	16,8
яшаш ва овқатланиш хизматлари	94,7	78,0	2,7
савдо хизматлари	1 067,6	91,4	30,3
кўчмас мулк билан боғлиқ хизматлар	86,0	89,5	2,4
таълим соҳасидаги хизматлар	124,0	90,8	3,5
соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар	56,2	89,0	1,6
ижара хизматлари	71,0	86,9	2,0
компьютерлар ва маиший товарларни таъмирлаш бўйича хизматлар	87,0	97,2	2,5
шахсий хизматлар	98,9	97,4	2,8
меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар	51,3	71,1	1,5
бошқа хизматлар	89,6	81,5	2,5

Хизматлар таркибида энг катта улушни савдо хизматлари (30,3 %), молиявий хизматлар (26,1 %), транспорт хизматлари (17,2 %) ва алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари (4,9 %) ни ташкил этади.

Хизматлар умумий ҳажмида паст улушларни меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар (1,5 %), соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар (1,6 %) ҳамда ижара хизматлари (2,0 %) эгаллади.

Иқтисодий фаолият турлари бўйича хизматлар таркиби, % да

(2020 йил январь-сентябрь ойлари учун)

Хизматлар таркибида мулкчилик шакллари улушларининг ўзгариш динамикаси, % да

Бозор хизматларининг умумий ҳажмидаги савдо хизматлари энг юқори улушни (30,3 %) ташкил этади. Савдо оддий тақсимлаш механизmidан истеъмолчига йўналтирилган бозор талабларини шакллантириш жараёнларида фаол иштирокчига айланди. Ҳозирги вақтда, савдо хизматлари иқтисодиётда кўрсатилган жами хизматлар ҳажмининг сезиларли қисми ҳисобланади.

Савдо хизматлари таркибида чакана савдо (автомобиллар ва мотоцикллар савдосидан ташқари) хизматлари юқори улушни ташкил этади – 83,8 фоиз, улгуржи савдо хизматлари 11,3 фоиз ва автомобил улгуржи ва чакана савдо хизматлари 4,9 фоизни ташкил этди.

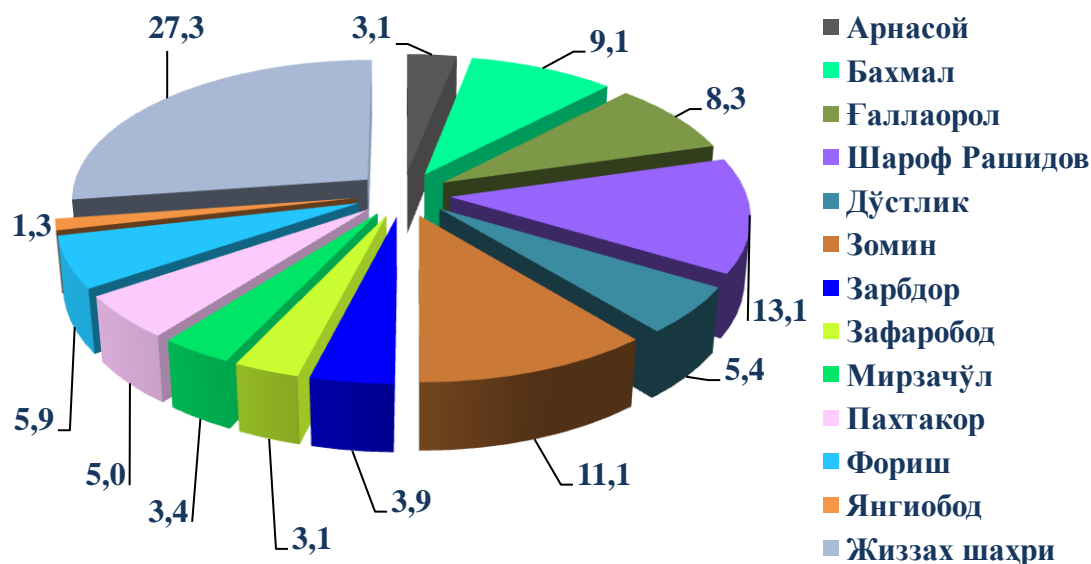
**Савдо хизматлари ҳажми ва ўсиш даражасининг
худудлар кесимида тақсимланиши
(2020 йил январь-сентябрь)**

	<i>Млрд.сўм</i>	<i>2019 йил январь-сентябрига нисбатан фоиз</i>	<i>Жами хизматлар ҳажмида худудларнинг улуши, % да</i>
Жиззах вилояти	1 067,6	91,4	100,0
<i>шаҳар:</i>			
Жиззах	291,1	78,4	27,3
<i>туманлар:</i>			
Арнасой	32,7	92,1	3,1
Бахмал	97,4	95,4	9,1
Ғаллаорол	88,6	100,0	8,3
Шароф Рашидов	140,4	99,9	13,1
Дўстлик	57,6	101,7	5,4
Зомин	118,4	98,8	11,1
Зарбдор	41,3	94,7	3,9
Зафаробод	32,9	92,6	3,1
Мирзачўл	36,7	94,5	3,4
Пахтакор	53,8	95,5	5,0
Фориш	62,7	98,0	5,9
Янгиобод	14,0	93,1	1,3

Савдо хизматлари худудлар бўйича таҳлил қилинганида, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан юқори ўсиш суръатлари Дўстлик (101,7 %), Ғаллаорол (100,0 %), Шароф Рашидов (99,9 %), Зомин (98,8 %) туманларида қайд этилди.

Унча юқори бўлмаган ўсиш суръатлари эса, Жиззах шаҳар (78,4 %), Арнасой (92,1 %) ва Зафаробод (92,6 %) туманларида қайд этилди.

Савдо хизматларининг умумий ҳажмида ҳудудлар улуши, % да
(2020 йил январь-сентябрь)

Савдо хизматлари бўйича юқори улушга эга бўлган ҳудудлар Жиззах шаҳри (27,3 %), Шароф Рашидов (13,1 %), Зомин 11,1 %), Бахмал (9,1 %) ва Ғаллаорол (8,3 %) туманлари ҳисобланади.

Унча юқори улушга эга бўлмаган ҳудудлар эса, Янгиобод (1,3 %), Арнасой, Зафаробод (3,1 %) ва Мирзачўл (3,4 %) туманларидир.

Транспорт хизматларининг таркиби, % да
(2020 йил январь-сентябрь)

Хизматлар таркибида савдо ва молия хизматларидан кейин транспорт хизматлари улуши (17,2 %) юқорилигини кўриш мумкин.

Шунингдек, қайд этиш жоизки юқлар ва йўловчиларни ташиш бўйича хизматлар ҳажмининг охишининг асосий омиллари – бу янги бино ва иншоотларни қуриш ва реконструкция қилиш, саноат зоналарини ташкил этиш ва кенгайтириш, савдо тармоқларини кенгайтириш, туризм фаолиятини ривожлантириш ҳисобланади.

Транспорт хизматлари таркибида автомобиль транспортининг улуши 97,9 фоиз билан асосий устунликка эга.

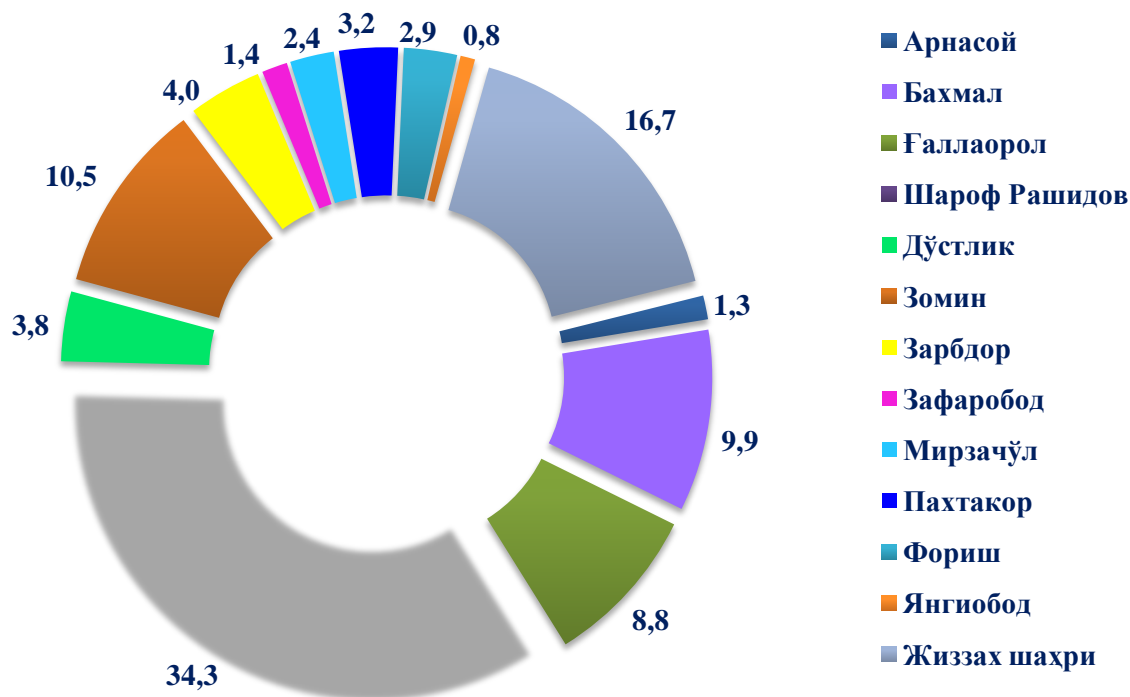
**Транспорт хизматлари ҳажми ва ўсиш даражасининг
худудлар кесимида тақсимланиши
(2020 йил январь-сентябрь)**

	<i>Млрд.сўмда</i>	<i>2019 йил январь- сентябрга нисбатан фоизда</i>	<i>Жами хизматлар ҳажмида худудларнинг улуши, фоиз</i>
Жиззах вилояти	591,0	106,8	100,0
<i>шаҳар:</i>			
Жиззах	99,0	105,0	16,7
<i>туманлар:</i>			
Арнасой	7,5	165,6	1,3
Бахмал	58,3	102,4	9,9
Ғаллаорол	52,0	103,5	8,8
Шароф Рашидов	202,8	113,5	34,3
Дўстлик	22,3	100,9	3,8
Зомин	61,9	104,9	10,5
Зарбдор	23,6	96,5	4,0
Зафаробод	8,3	96,0	1,4
Мирзачўл	14,1	100,1	2,4
Пахтакор	19,0	99,3	3,2
Фориш	17,6	106,2	2,9
Янгиобод	4,6	94,1	0,8

Туманлар ўртасида транспорт хизматлари бўйича ўтган йилнинг мос даврига нисбатан юқори ўсиш суръатлари Арнасой (165,6 %), Шароф Рашидов (113,5 %), Фориш (106,2 %), Жиззах шаҳри (105,0 %) туманларида қайд этилди.

Транспорт хизматлари бўйича унча юқори бўлмаган ўсиш суръатлари Янгиобод (94,1 %) ва Зафаробод (96,0 %) туманларида қайд этилди.

**Транспорт хизматларининг умумий ҳажмида
худудларнинг улуши, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

Транспорт хизматлари бўйича юқори улушга эга худудлар сифатида Шароф Рашидов (34,3 %), Жиззах шаҳри (16,7 %), Зомин (10,5 %), Бахмал (9,9 %) ва Ғаллаорол (8,8 %) туманлари қайд этилди.

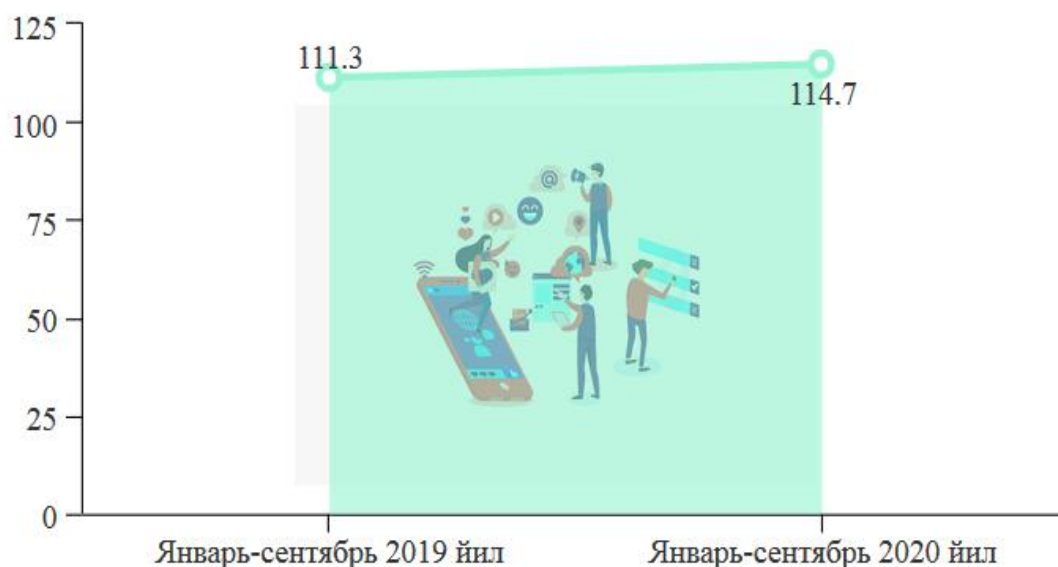
Транспорт хизматлари бўйича унча юқори бўлмаган улуш Янгиобод (0,8 %), Арносой (1,3 %), Зафаробод (1,4 %), Мирзачўл (2,4 %) ва Фориш (2,9 %) туманларида қайд этилди.

Ахборот технологияларининг ривожланиши замонавий инсоннинг турмуш тарзига сезиларли даражада таъсир қилади. Йилдан-йилга одамлар Интернет ва мобиль телефонлардан фойдаланган ҳолда операцияларни амалга ошириш учун кўпроқ имкониятларга эга бўлмоқда. Замонавий бизнесни ривожлантиришда ахборот ва хизматлардан реал вақтда масофавий эркин фойдаланиш ҳуқуқи муҳим ўрин тутди.

Бугунги кунда Жиззах вилоятида ахборот-коммуникация технологияларини (АКТ) давлат бошқаруви тизимида, иқтисодиётнинг тармоқларида, ижтимоий соҳа ва одамларнинг кундалик ҳаётида жорий этишни изчил амалга оширишга қаратилган кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда.

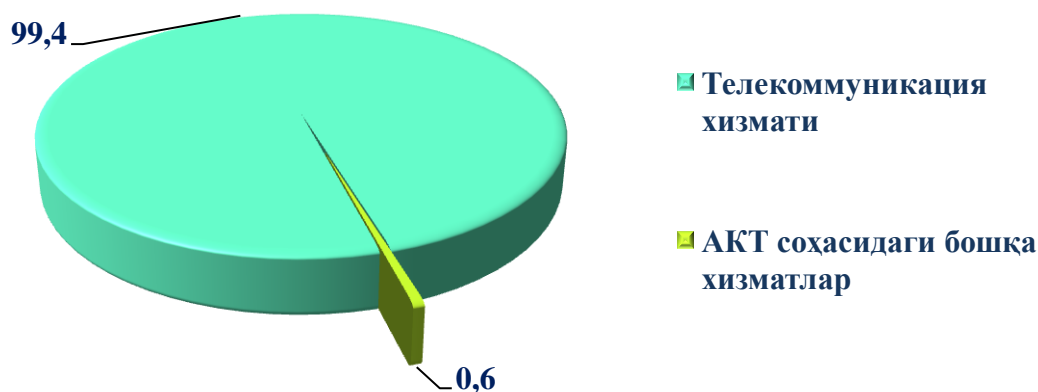
2020 йил январь-сентябрь ойларида Жиззах вилояти бўйича алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари ҳажми 171,4 млрд. сўмга тенг бўлди. 2019 йил январь-сентябрь ойларида нисбатан алоқа ва ахборотлаштириш хизматларининг ўсиши 114,7 фоизни ташкил этди.

**Жиззах вилоятида алоқа ва ахборотлаштириш
хизматларининг ўсиш суръати, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

Жиззах вилоятида алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари бўйича ўтган йилнинг мос даврига нисбатан январь-сентябрь ойида ўсиш суръати (114,7 %) қайд этилди.

**Алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари таркиби, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

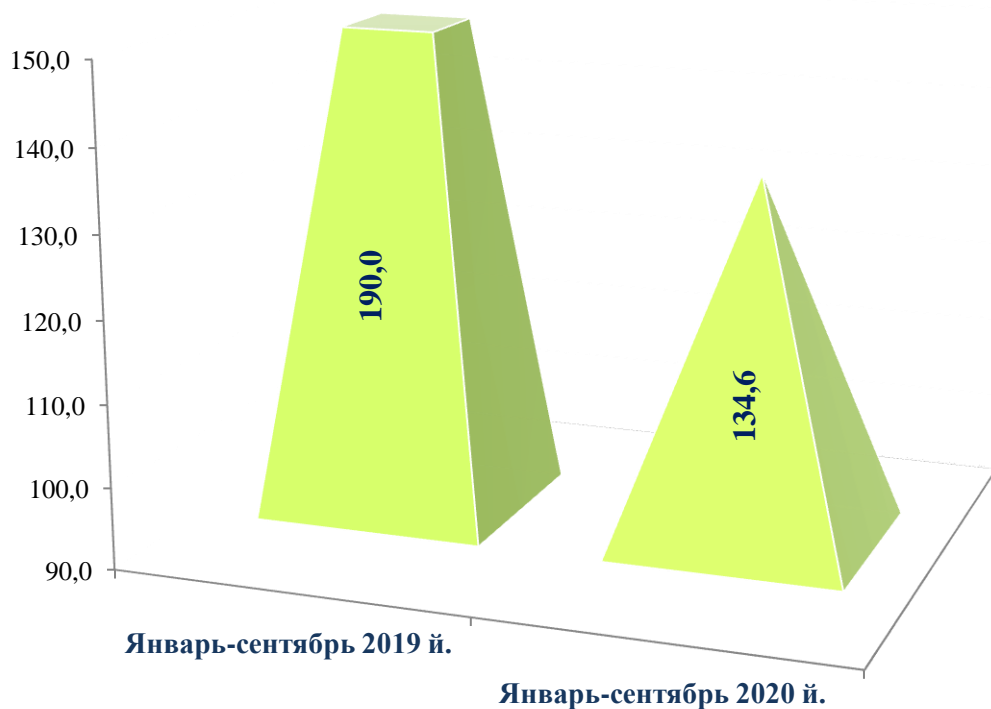
Ахборот-коммуникация технологиялари (АКТ) ва молия-кредит муассасалари хизматлари тез ривожланаётган хизмат турлари ҳисобланади. Янги технологияларга ва бозорни эркинлаштириш натижаларига таяниб, бу фаолият турлари ҳозирги вақтда ривожланишнинг янги босқичи сифатида пайдо бўлди ва бугунги кунда жамиятнинг технологик тараққиёти ва иқтисодиётнинг глобаллашувида ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Кўрсатилаётган хизматлар сифатини ошириш, АКТ соҳасида инновацияларни жорий этиш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар натижасида янги турдаги хизматларнинг пайдо бўлиши алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари ҳажмини оширишга таъсир кўрсатади.

Пул-кредит тизимини ислоҳ қилиш дастурида банк тизимини барқарорлигини таъминлаш, халқаро стандартларга мувофиқ банк фаолиятини янада такомиллаштириш, қўшимча инвестицияларни жалб қилиш, банк ва суғурта ташкилотларига кўрсатиладиган ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда янги хизмат турларини жорий этиш, молиявий хизматлар ҳажмини янада кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Натижада, 2020 йил январь-сентябрь ойларида кўрсатилган молиявий хизматлар ҳажми 916,9 млрд. сўмга тенг бўлди, ўсиш суръати 134,6 фоизни ташкил этди.

**Жиззах вилоятида молиявий хизматларнинг
ўсиш суръати динамикаси, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

Молиявий хизматларнинг таркиби, % да
(2020 йил январь-сентябрь)

Валюта сиёсатини эркинлаштириш, шунингдек, истикболли инвестиция лойиҳаларини кредитлаш кўламини кенгайтириш, молиявий ташкилотлар томонидан инновацион хизматлар кўрсатиш (кредит бериш ва депозит ҳисоб рақамларни очиш бўйича электрон хизматлар кўрсатиш) борасида амалга оширилаётган ислохотлар молиявий хизматлар ҳажмининг ошишига таъсир кўрсатди.

Молиявий хизматлар умумий ҳажмида суғурта ва нафақа таъминоти бўйича хизматлардан ташқари молиявий хизматлар улуши (93,8 %) устунлик қилмоқда. Молиявий хизматлар умумий ҳажмида суғурта хизматларининг улуши 4,3 фоизни, ёрдамчи молиявий фаолият 1,9 фоизни ташкил этди.

**Бозор хизматлари ҳажми ва ўсиш суръатининг
ҳудудлар кесимидаги ҳолати**

	<i>Жами</i>			<i>Аҳоли жон бошига</i>	
	<i>Млрд.сўм</i>	<i>2019 йил январь- сентябрига нисбатан фоиз</i>	<i>Жами хизматлар ҳажмида ҳудудларнинг улуши, % да</i>	<i>минг сўм</i>	<i>2019 йил январь- сентябрига нисбатан % да</i>

Жиззах вилояти	3 518,5	102,9	100,0	2 526,6	100,7
-----------------------	----------------	--------------	--------------	----------------	--------------

шаҳар:

Жиззах	1 477,9	103,1	42,0	8 270,6	101,2
--------	---------	-------	------	---------	-------

туманлар:

Арнасой	70,8	100,0	2,0	1 535,7	98,7
Бахмал	217,7	100,1	6,2	1 385,0	97,9
Ғаллаорол	233,2	98,0	6,6	1 350,1	95,9
Шароф Рашидов	485,9	106,7	13,8	2 183,7	103,7
Дўстлик	138,6	114,3	3,9	2 107,0	112,4
Зомин	302,9	101,9	8,6	1 838,0	99,8
Зарбдор	121,2	98,2	3,5	1 397,5	95,7
Зафаробод	70,5	101,5	2,0	1 406,5	99,7
Мирзачўл	113,4	107,2	3,2	2 181,3	104,9
Пахтакор	129,9	102,5	3,7	1 736,4	100,6
Фориш	128,3	98,3	3,7	1 381,0	96,8
Янгиобод	28,2	91,8	0,8	998,0	90,2

Хизматлар соҳасининг ривожланишида энг катта улуш Жиззах шаҳри (42,0 %), Шароф Рашидов (13,8 %) ва Зомин (8,6 %) туманларда кузатилмоқда.

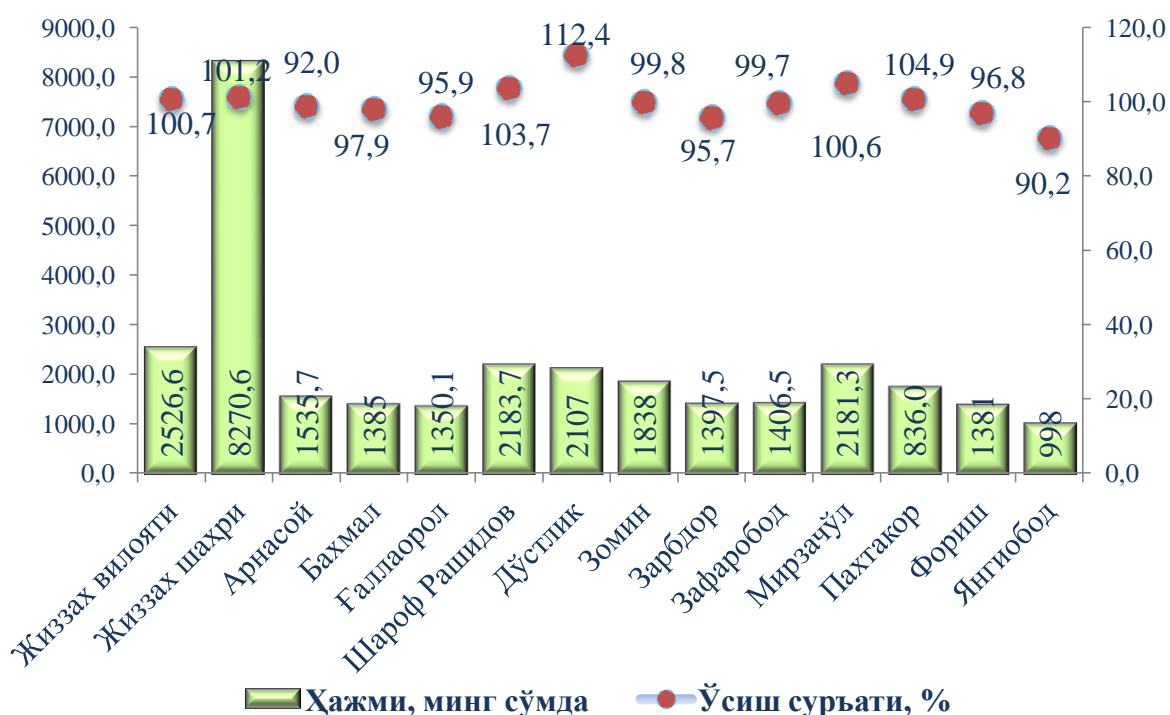
**Жиззах вилояти бўйича хизматларнинг умумий
ҳажмида ҳудудларнинг улуши, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

Кўрсатилган хизматлар умумий ҳажмида энг кичик улушларни Янгиобод (0,8 %), Зафаробод ва Арнасой (2,0 %) туманлари қайд этди.

Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматлар бўйича энг юкори кўрсаткич Жиззах шаҳрида (8 270,6 минг сўм) бўлиб, ўсиш суръати ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 101,2 фоизни ташкил этди.

**Аҳоли жон бошига кўрсатилган бозор хизматларининг ҳудудлар
бўйича ҳажми ва ўсиш суръати, % да
(2020 йил январь-сентябрь)**

Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматларнинг энг паст кўрсаткичи Янгиобод (998,0 минг сўм), Ғаллаорол (1 350,1 минг сўм) ва Бахмал (1 385,0 минг сўм) туманларида кузатилди.

Жорий йилнинг январь-сентябрь ойларида таълим соҳасидаги хизматлар жами хизматлар ҳажмининг 3,5 фоизини ташкил этиб 124,0 млрд. сўм, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 90,8 фоизга ташкил этди.

**Яшаш ва овқатланиш бўйича
хизматларнинг ҳажми ва ўсиш суръати**

(2020 йил январь-сентябрь)

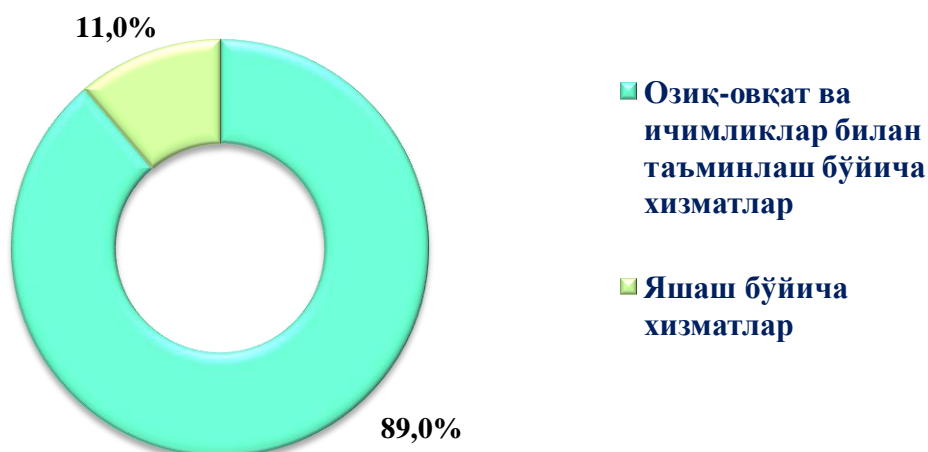

2019 йил январь-сентябрь ойларига нисбатан яшаш ва овқатланиш бўйича хизматларнинг ўсиш суръати 78,0 фоизни ташкил этди, ҳажми эса 94,7 млрд. сўмга камайди ва 13,2 млрд. сўмга етди.

Ушбу турдаги хизматларнинг пасайишига дам олиш уйлари, болалар лагерлари, коттеджлар ва бошқа дам олиш масканлари хизматларига бўлган аҳолининг талаби камайганлиги сезиларли таъсир этганлигини қайд этиш лозим.

Яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар таркиби, % да

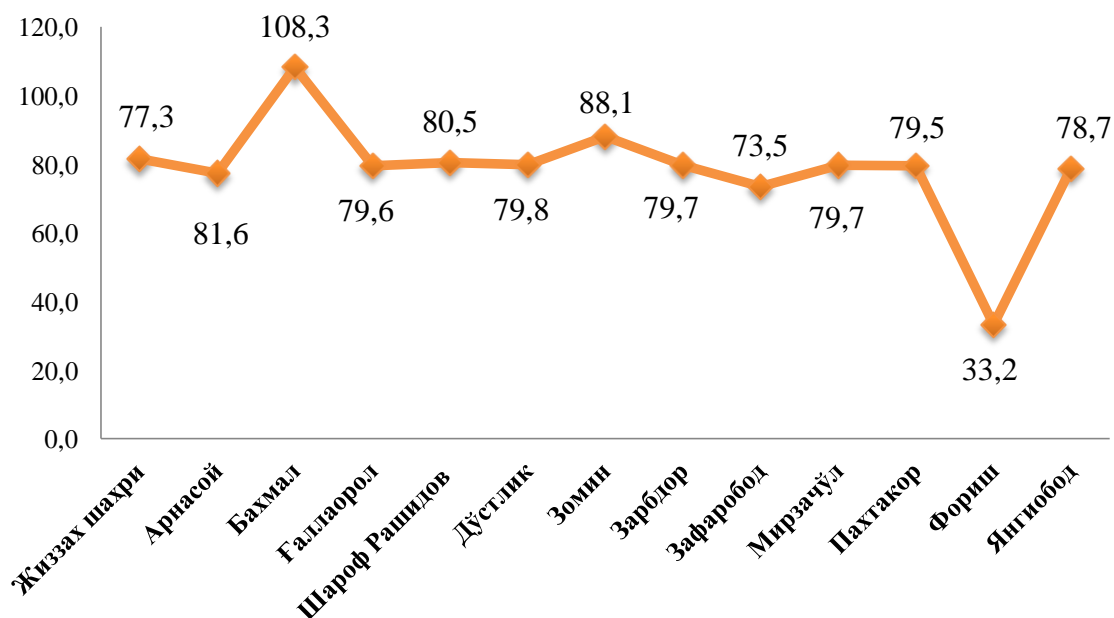
(2020-йил январь-сентябрь)

Яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар ҳажмининг асосий қисмини озиқ-овқат ва ичимликлар билан таъминлаш бўйича хизматларнинг улуши (89,0 %) ташкил этади.

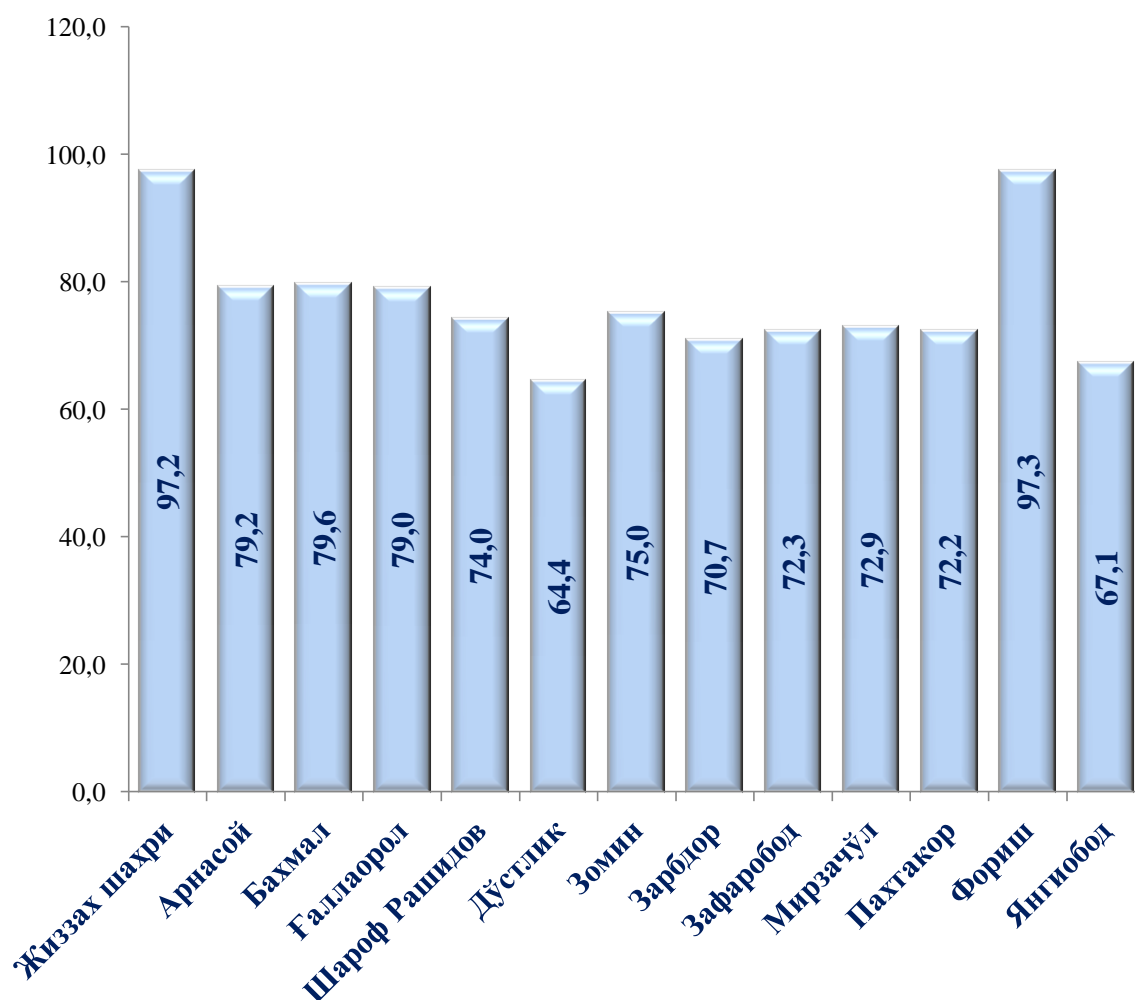
Ҳудудлар кесимида яшаш ва овқатланиш бўйича хизматларнинг ўсиш суръатлари

(2020 йил январь-сентябрь)

Қайд этиш жоизки, Фориш туманида яшаш ва овқатланиш бўйича хизматлар ҳажми ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 33,2 фоизни ташкил қилди.

**2020 йил январь-сентябрь ойларида ҳудудлар бўйича таълим соҳасида
кўрсатилган хизматларнинг ўсиш суръати, % да**

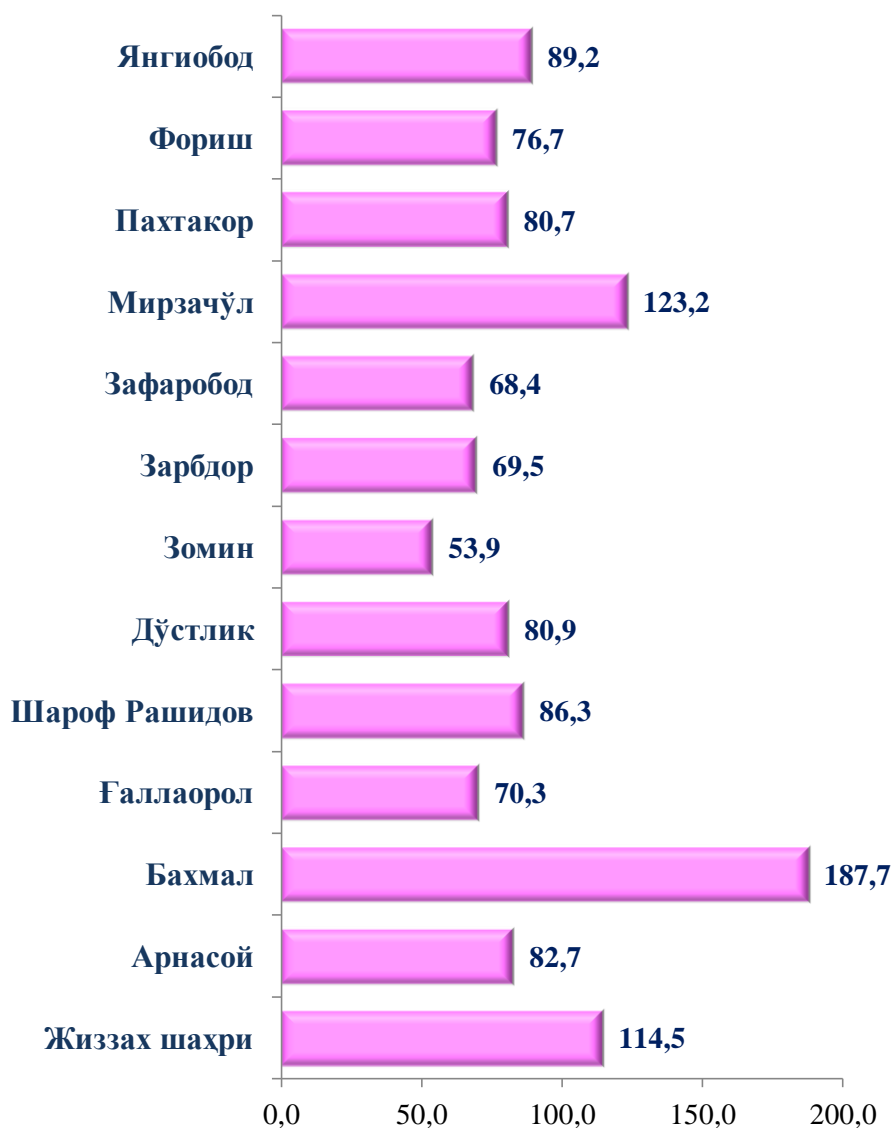

Хизматлар кўрсатишнинг мазкур соҳасида нисбатан паст ўсиш суръатлари Дўстлик (64,4 %), Янгиобод (67,1 %) ва Зарбдор (70,7 %) туманларида кузатилди.

2020 йил январь-сентябрь ойларида соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар жами 56,2 млрд. сўмни ташкил этиб, ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 89,0 фоизни ташкил қилиб, жами хизматлардаги улуши 1,6 фоизни ташкил этди.

Ҳудудлар бўйича таҳлил қилинганда, энг юқори ўсиш суръати Баҳмал тумани (108,3 туманида кузатилди).

**2020 йил январь-сентябрь ойларида соғлиқни сақлаш соҳасида кўрсатилган
хизматларнинг ҳудудлар бўйича ўсиш суръати, % да**

Соғлиқни сақлаш соҳасида кўрсатилган хизматларнинг ҳудудлар бўйича ўсиш суръатлари солиштирилганида, Зомин (53,9 %), Зафаробод (68,4 %), Зарбдор (69,5 %) ва Ғаллаорол (70,3 %), туманларида нисбатан паст ўсиш суръатларини, Бахмал (187,7 %) Мирзачўл туманида (123,2 %) ҳамда Жиззах шаҳри (114,5 %) эса аксинча, юқори ўсиш суръатларини кўришимиз мумкин.